

ISSN:2181-0427 ISSN:2181-1458

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС
ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ**

**НАМАНГАН ДАВЛАТ УНИВЕРСИТЕТИ
ИЛМИЙ АХБОРОТНОМАСИ**

**НАУЧНЫЙ ВЕСТНИК НАМАНГАНСКОГО
ГОСУДАРСТВЕННОГО УНИВЕРСИТЕТА**

2021 йил 1 сон

56	Analysis and degree of complexity of teaching architectural terms Kambarova M.M	257
57	Lexico-semantic features of islamic terms Khodjakulova F.R	261
58	Nonverbal means of communication and their expressions Tukhtakhodjaeva N.A	265

13.00.00

**ПЕДАГОГИКА ФАҲЛЛАРИ
ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ НАУКИ
PEDAGOGICAL SCIENCES**

59	Innovatsion yondashuv asosida o'quvchilarda texnologik kompetensiyalarni shakllantirish Zaripov L.R	270
60	Использование обучающего электронного ресурса фет в преподавании физики Karimova S.T	274
61	Boshlang'ich sinflarda teks tezlanuvchan va teks sekinlanuvchan harakatga doir masalalarni modellashtirish usulida o'rgatish Badalov D.A	277
62	Jismoniy yuklama berishda o'quvchilar organizmi xususiyatlarini inobatga olish imkoniyatlari Arabboyev Q.T	283
63	Bolalarni dasturlashga bo'lgan layoqatini aniqlash Bahromova M.M	287
64	Boshlang'ich sinf o'quvchilarining bilish faoliyatini o'stirishda geometrik tasavvurlarni shakllantirishning o'rni G'ofurova M	292
65	Fizika o'qitish samaradorligini belgilovchi omillar G'oibova N. Z, Qahharov S. S	296
66	Bola tarbiyasida islom ma'naviy-axloqiy o'g'itlarining ijtimoiy mazmuri Jo'rayeva N. J	301
67	B'ulamaq uqituvchilarni tasavvufi-axloqiy faollikta tayyorlash uchun pedagogik shart-sharoitlarni Azizkulova H.M	304
68	Xususiy tadbiqkorlikda rahbar a'el faollikni muvofiqlik uchun urinish urinish Sattaldiva A.A	309
69	Modelirovanie obucheniya rodnomu yazyku putem proektirovaniya obrazovaniya Kiprisov H, Xayrov A	313
70	Fizika kursi mavzularini uqitish uchun samaradorlik uchun sharoitda fizikaviy eksperimentlarning roli Arsova M. F	324

Demak, bola tarbiyasida islom ma'naviy-xudoqiy o'g'itlarining ijtimoiy mazmuri sifatida Qur'on va hadislarining hayot va inson mehnatiga nisbatan bo'lgan munosabati haqidagi g'oyalarning ahamiyati katta.

Foydalangan adabiyotlar:

1. N. Egamberdiyeva. Ijtimoiy pedagogika. T. 2003-y 39
2. Mo'minov N.A. "Ta'lim- tarbiyada milliy istiqlol g'oyasi" T. 2004-y 32
3. *Ахлоқ-адобга оид хадислар.* – Тошкент, 1990.

**БЎЛАЖАК ЎҚИТУВЧИЛАРНИ ТАСВИРИЙ-ИЖОДИЙ ФАОЛИЯТТА
ТАЙЁРЛАШНИНГ ПЕДАГОГИК
ШАРТ-ШАРОИТЛАРИ**

Авлиёвулова Нафиса Музафаровна

Бухоро давлат университети

Санъатшунослик факултети

Тасвирий санъат ва муҳандислик

графикаси кафедраси ўқитувчиси

тел: +998973031400 gmail: avliyakovanafisa@gmail.com

Аннотация: Бўлажак ўқитувчилар тасвирий санъат дарсларида ўқувчиларнинг ижодий қобилиятларини ривожлантиришнинг ўзгичан усуллари, педагогик шарт-шароитларини критикада тасвирий қобилиятларини ривожлантириш, бадий дид, ижодий тасаввур, баъодий тафаккур, естониқ хрис ва сўзлашқни ақлини, санъатга қизиққнига йўналтирилган технотопиларнинг педагогик хусусиятларини очиб берқилга ҳаракати қилган.

Калит сўзлар: тасаввур, тафаккур, ея, канифиёт, диалогик, индивидуал, зрудит.

**ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ УСЛОВИЯ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ К
ИЗОБРАЗИТЕЛЬНО-ТВОРЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ**

Авлиёвулова Нафиса Музафаровна

Бухарсий государтвенный университет

Факультет искусствотведения

Изобразительное искусство и инженерия

преподаватель кафедры графики

тел: +998973031400 gmail: avliyakovanafisa@gmail.com

Аннотация: Будущие педагоги попытались раскрыть педагогические особенности технологий, направленных на развитие педагогических приемов развития творческих способностей учащихся на уроках изобразительного искусства, развитие их изобразительных способностей в создании педагогических условий, художественного вкуса, творческого воображения, пространственного мышления, понимания эстетического восприятия и красоты, интереса к искусству.

Ключевые слова: воображение, рефлексия, идея, открытие, диалог, индивидуал, зрудит.

PEDAGOGICAL CONDITIONS OF PREPARATION OF FUTURE TEACHERS FOR FINE AND CREATIVE ACTIVITIES

Avliyakulova Nafisa Muzafarovna

Bukhara State University

Faculty of art history

Fine arts and engineering

lecturer at the Department of Graphics

phone: +996973031400 gmail: avliyakulovanafisa@gmail.com

Annotation: Future teachers tried to reveal the pedagogical features of technologies aimed at developing pedagogical methods of developing students' creative abilities in fine arts lessons, developing their visual abilities in creating pedagogical conditions, artistic taste, creative imagination, spatial thinking, understanding of aesthetic perception and beauty, interest in art.

Key words: imagination, reflection, idea, discovery, dialogue, individual, erudite.

Тасвирий санъат дарси-вақт ва мантиқлик тўқнашадиган, кўшимлик ва ёмонлик, дўшлик ва сарбўлик, севги ва нафрат ўйвотадиган ажойиб дарс ҳисобланади. Ибодат қилини болаларнинг диний камроқидир. Ибодатий қобилиятларнинг намоён бўлиши ва ривожланиши болани фақат қарашта эмас, кўришга ўргатади, унинг фақуллада, ривожланиш шакли айланганига ёрдам беради.

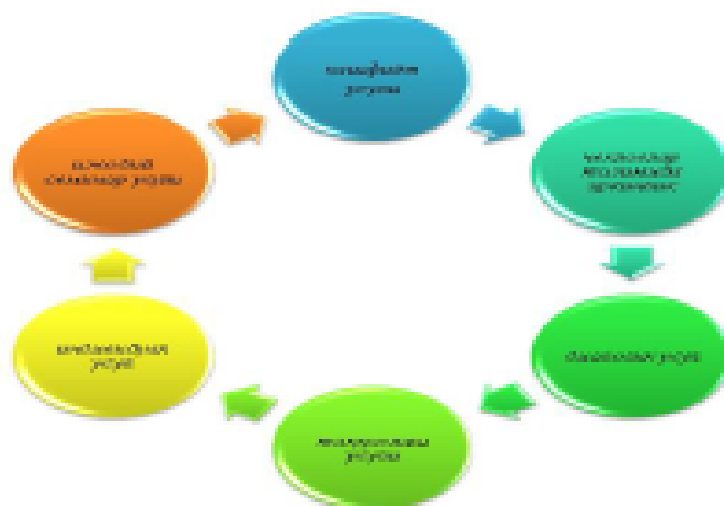
Бўлажак ўқитувчиларни тасвирий-иводий фаолиятта тайёрлашнинг педагогик шарт-шароитларини яратишда тасвирий қобилиятларини ривожлантириш, бадий дин, иводий тасаввур, фазовий тафаввур, эстетик ҳик ва гўзаллиқни анлаш, санъатта қизиқиш ва муқаббатни ортириш каби фаолиятлардан иборат.

Ҳар бир бўлажак ўқитувчи касбий шаклланиши учун унинг қандай бўлиши, қандай иш усуллари ва шаклларида фойдаланишига боғлиқ.

Бўлажак ўқитувчиларни тасвирий-иводий фаолиятта тайёрлашда мафакат жамият талабларини ивобатта олиш, балки ўқитувчиларнинг таълим-тарбия даражаси ва маънавий-ахлоқий маданияти билан белгиланади.[1.83]

Шубҳасиз, тасвирий санъат назарини ва амалиётини ўрганиш бадий шакл тилини юксак даражада билши, бадий ифода воситаларини яратиш, шунингдек, асарларнинг бадий сифатларини тўлақонлик дароқ этишга фаол ҳисса қўшади.

Бўлажак ўқитувчилар тасвирий санъат дарсларида ўқувчиларнинг иводий қобилиятларини ривожлантириш учун қўйиладиган ўқитиш усулларида фойдаланишлари мумкин.

"Кشفیەت" усули Иновациى فاسلىقتا يەنى يەڭ-كاشفىيەتنى كوزاغا چىقارادى.

"Индивидуал" усули Жамоавий қидирув фасلىقتа ўқувчиларнинг иновациى фасلىقتа раббатлантиради, мۇمкин бўлган барча нарсалардан тўғри ечим топىшта ёрдам беради.

"Чесловлар мизамиди эркимлик" усули. Бир томондан янги закончилдаги ўқувчиларнинг иновациى қобилитларини доимо фаслаштириш, иновациى томондан еса уларни чеклашларга қатъий риоя қилишта ўргатиш зарур.

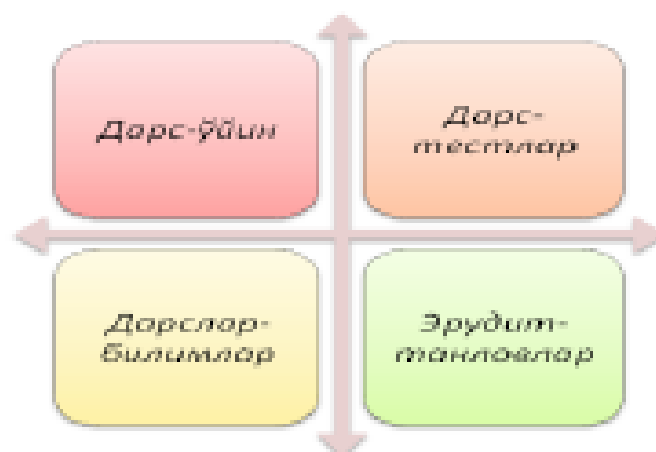
"Диалогик" усул. Ўқитувчи ва ўқувчи субатдош.

"Таҳқислий" усули. Иновациى фюрмацияни фаслаштириш усули бўлиб, дарсларда шу муаммосенинг ечимларини намоён этиш лозим.

"Иновациى селаслар" усули. Семинар боллар хайти, қадриятлари тажрибасени эгаллайдиган, қажиятени кашф этадиган, ўз билимларини шакллантирадиган, қадриятлар, маданиятени шакллантирадиган бфох ва мунозарали тълым сифати, маданияй, баданияй ва иновациى мажонлар мажмуи калифасени бажаради.

Бўлажак ўқитувчиларни тасвирив-иновациى фасلىقتа тайёрлашнинг энг самарали воситаларидан бири ўқувчиларнинг иновациى ишлари, турли жолдаги иновациى кўргазмалар ташвиш этиш ва тамосларда иштироксени тълымлашдан иборатдир. Хосирги кунда тасвирив-иновациى фасلىقتа юксалтириш ва юстимосив-иновациى ишлар учун зарур шарт-шаронилар яратилган. [2.76]

Бўлажак ўқитувчиларни тасвирив-иновациى фасلىقتа тайёрлашда қўйидаги ностандарт ечимлар тақдим этилади:

Дарслар-билимлар: ўқувчилар янги билим ва кўникмаларнинг турли хил шакллари, ишлаш методлари, кўргазмали ижодий саводхонлик каби билимларни билан тўлдирадилар.

Эрудит- танловлар: Дарслар давомида мусобақа ўйинлари шаклида сўров ўтказилиб, жами натижалар умумлаштирилади. Ушбу эрудитлар- танловлар ечимда назарий ва амалий билимлар ўргатилади. Ҳатто тақрирлаш, еслаб қилиш, жазолашни еслаб топшиш, топшириқларни баҳолаш каби фаолиятлардан фойдаланиш мумкин.

Дарс-жанрлар: дарс давомида тақвими етилган усуллардан тўғри жавобни танлаш талаб қилинади. Булар:

- а) дарс- сабақ.
- б) панорама дарс.
- с) кўргазмали дарс- репортаж.
- д) дарс-викторина.

Дарс-ўйин: Ҳатто-иксон маданиятининг ўнги хос қадимси жасолалиди. Ушбу усул билим олушни ривожлантиради, тарбиялий қанда натижалаштиради. Ҳатто ижодий салоҳиятини очиб беришга ёрдам беради, шунинг учун у таълим ва тарбиянинг ажралмас қисми ва интифоқига айланади.

Тасвирий санъат дарсида турли шакл ва иш методларидан фойдаланиш болага ижодий жараёнда фаол иштирок этиш натижасини беради.

Ҳар бир фан учун ўзаро боқлиқ компетенцияларнинг тўлиқ ва чуқуқтан мажмууви қамраб олган ҳолда, ижодий ушакналарда амалий бадий-ижодий фаолият жараёнда мажсу фанларни ўлаштириш жерак. Ушбу жараён бўлажак ўқувчиларни тасвирий-ижодий фаолиятга тайёрлашда ва келуқи касбий фаолиятга ижодий туртки бўлишга ёрдам беради.[3.273]

Талабаларнинг ижодий фаолашуви ва ўз-ўзини англаши мақбуи сифатида турли бадий материаллар билан ишлаш ва унга қизиқиш уйғотишга ўргатиш натижасини ижодий салоҳияти, идрокни, тасавури, мажмуа фидриашини қанда келажакда тасвирий санъат устувиини касбий ривожланишини намоён этиш учун мажбул шарт-шароитларни яратди.

Бадий, теология мажмуоларнинг кўп қиррали қосмажи ижодий назарий тайёрларини ва кўп қиррали кўнума ва кўнумаларга эга бўлишни талаб қилади. Оқув фаолияти, қондан тортиб материалга қадар яратилишнинг асосий нуқталарини ўлаштириш тизимини кўриш қосмажиини шакллантиради. Тасвирий-ижодий фаолият учун декоратив-амалий санъат асарларини яратишда теория ва бадий воситалардан

фойдаланувчиларнинг ўзини хос хусусиятларини таъқидлайди. Буларнинг барчаси келажакда юксак даражадаги фаолиятда назарий bilim ва амалий кўникмалар алоқасини амалга оширишга ёрдам беради.

Бўлажак тасвирий санъат ўқитувчилари болаларда эстетик динни ривожлантиришга, ижодий фаолиятини фаолаштиришга ва айни пайтда ижодий қизиқиш ва амалга ошириш учун етарли бўлган тасвирий-ижодий қобилиятларини ривожлантиришга тайёр бўлиши керак. Буларнинг барчаси олий мактаб олдига ҳар томонлама тақомиллаштириш бўйича янги ижодий вазифалар кўлади. Шу муносабат билан бутунли кўнда бўлажак тасвирий санъат ўқитувчиларини касбга тайёрлаш соҳасида илмий ишлановилар сезиларли даражада фаолаштири.

Тасвирий санъат ўқитувчиларининг касб-ҳунарга ўқитиш вазифаларининг мураккаблиги, биринчи навбатда, бу касбнинг ўзини хослиги билан белгиланади. Янги расом бўлиши мумкин, аммо амалиёт шунини кўрсатадики, бу муваффақиятли педагогик ва юксак даражадаги тасвирий-ижодий фаолият учун етарли эмас.

Келажакдаги мутахассисларни ишлаб чиқилган тизимли-мазмунли модел асосида касбий малакага эга бўлиш ва таълим жараёнига педагогик шарт-шароитларни жорий этиш талабаларини олий ўқув кортида таълим босқисинда ўқувчиларнинг бадиий-ижодий фаолияти рақобатига тайёрлаш даражасини ошириш мумкин беради.

Жамиятда юз бераётган ўзгаришлар таълимнинг турли соҳаларидаги илмий асосларни таълим қилиш ва қайта кўриб чиқишни талаб қилади. Ҳаётнинг қадриятлари ва стандартларини ўзгарттиришга олиб келадиган технологияларнинг тез ўзгариши ҳолатида ёш авлоддан донога ўзгариб бораётган шароитларда ҳаракат қилиш қобилиятини ривожлантириш керак.[4.6]

Ижтимоий ва илмий-технологий тараккиёт мактаб олдига юқори ижодий маданиятнинг тарбиқилани, таълим, ишлаб чиқариш ва ижтимоий фаолият соҳаларида янгиликларни қабул қилиш ва яратишга қодир бўлган вазифаларни кўлади.

Ахборот жамияти шароитида бўлажак ўқитувчи ривожланган ижодкорлик, фикрлаш, қарор этиш, тасаввур ва ижодий маданиятнинг талаб қилади. Шунинг учун ўқувчиларни ўқитиш ва тарбиқиланида тасвирий санъатнинг ўрни сезиларли даражада ошади. Бадиий таълим соҳасида келажакдаги мутахассисларни тайёрлашнинг юқори сифатли даражасини ошириш жуда муҳим жамиятга эга.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати:

1. Айшптейн В. Преподаватель и студент: искусство общения // Высшее образование в России – 2000. 83–90 стр.
2. Прищета А.А, Майданбор О.Н. Наука об образовании: Международный научно-исследовательский журнал// Условие подготовки будущего художественно-педагогического и педагогической и творческой деятельности. -2016. 76-77 стр.
3. Ф. Тельфов, А. Махмудов. Истеъодли ёшлар-фан технологиялар тараккиётни максималар тўплами // Тасвирий фаолият жараёнида ижодий қобилиятини ривожлантириш.-2008. 273-274 бет
4. Ж.Ҳасанбоев. Педагогика. Т. "Фан" нашриёти. 2016

Электрон ресурслар:

1. <http://www.allbest.ru/>